

נשמת אברהם

שיכולת שועל יותר נוח להם, רשאים לעשות להם מצה משיכולת שועל, ויזהרו לעמוד על המשמר בעשייתה שלא תבא לידי חימוץ, ועם קצת תשומת לב מיוחדת יוכלו להשמר בה כהלכה, ע"ש, עכ"ל של הגר"ע יוסף שליט"א.

וכשדברתי עם הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א בכ"ב אדר תשס"ו, אמר לי שאין שום פקפוק בזהותו של השיכולת שועל של זמנינו ומברכים על מצות אלו המוציא, על אכילת מצה וברכת המזון.

4. שיעור בזית. לדעתם של החזו"א, והגרש"ז אויערבאך זצ"ל שיעור כזית הוא 17 גרם ³⁹ ולדעתו של הגר"ש אלישיב שליט"א הוא ודאי יוצא באכילת 20 גרם - ראה לקמן סי' תעה.

לדעת הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א שיעור כזית הוא 32 גרם, אך בשו"ת יחזה דעת ⁴⁰ כותב: לחולה או זקן שאי אפשר להם לאכול כשיעור הזה, יש להקל שיספיק להם לאכול הכזית מצה בשיעור שהוא קרוב לעשרים גרם, אך לא יברך (לכאורה הכוונה היא שלא יברך לא על נטילת ידים כי אינו אוכל כביצה ולא על אכילת מצה כי גם כזית אינו אוכל וגם לא ברכת המזון, ראה סי' קפד סע' ו ומ"ב ס"ק כב משום ספק ברכות להקל - א.ס.א). אך בשו"ת חזון עובדיה משנת תשנ"א ⁴¹ כותב הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א שלפי דעת

מרן השו"ע בסי' תפו ששיעור כזית הוא כחצי ביצה, ודעת החיד"א בברכי יוסף סי' קסח ס"ק ד הדר"ח פלאג"י בספר חיים לראש דף קט ע"ב והבן איש חי פ' שמיני אות א ופ' פנחס אות יט ששיעור ביצה הוא י"ח דרהם, ממילא כזית הוא תשעה דרהם. וכיון שידוע שהדרהם הוא שלשה גרם וחומש, א"כ כזית הוא כעשרה ותשעה גרם. מאידך, לשיטת הרי"ף הרמב"ם והרא"ש שהכזית הוא כמו שליש ביצה, א"כ הוא כששה דרהם, ששיעורו כעשרים גרם. ונפקא מינה לחולה או זקן שקשה לו לאכול כזית מצה כשיעור חצי ביצה, שיש להורות לו לאכול כשליש ביצה וכו' שהוא כעשרים גרם.

ובחזון עובדיה על פסח משנת תשס"ג ⁴² כותב: שיעור הכזית, לדעת מרן השו"ע הוא כשיעור של חצי ביצה (דהיינו תשעה דרהם, שהם עשרים ושבע גרם ⁴³), ולדעת הרי"ף הרמב"ם והרא"ש הכזית הוא כשליש ביצה (דהיינו ששה דרהם, שהם שמונה עשרה גרם), ולהלכה יש להחמיר כדעת מרן השו"ע, אולם זקן או חולה שאינם יכולים לאכול כזית מצה כשיעור חצי ביצה, יש להקל להם לאכול כשליש ביצה (בלא ברכה).

חולה סוכרת. עיין לקמן סי' תעב ס"ק ב3 לגבי חולה סוכרת.

ציונים והערות

(39) וראה בספר הליכות שלמה, עמ' כד הערה 52 ו-54. (40) ח"א סי' טז. (41) ח"ב סי' כח בהערה בדף תקטז. (42) ח"ב הלכות ליל הסדר עמ' עג. (43) שם בהערה ח מביא הוכחה שמטבע הדרהם הוא לא יותר משלשים גרם. וכ"כ בספר מאור ישראל על פסחים מח ע"א.